

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 17, LT-01103 Vilnius, tel. +370 5 261 2363,
faks. +370 5 212 4335, el. p. sumin@sumin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188620589

Lietuvos Respublikos Seimo
Audito komitetui

Nr.
Į 2024-06-20 Nr. S-2024-2772

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO AUDITO KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLO NR. 141-P-15 NUTARIMŲ VYKDYMO

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto posėdžio protokole Nr. 141-P-15 (toliau – Posėdžio protokolas) priimtus nutarimus, Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerija (toliau – Susisieikimo ministerija) teikia Jums informaciją apie priimtus sprendimus ir įgyvendinamas priemones.

1. Vykdamt Posėdžio protokolo 1 punktą, informuojame, kad nuo 2023 m. rudens Susisieikimo ministerija kartu su Valstybės duomenų agentūra (toliau - Agentūra) kuria Darnaus judumo duomenų stebėsenos platformą (toliau – Duomenų platforma), siekiant įgyvendinti 2022 m. gruodžio 27 d. susisieikimo ministro įsakymu Nr. 3-586 patvirtintą „Darnaus judumo planų rengimo rekomendacijos“ nuostatą – kad iki 2024 m. parengti skaitmeninę Duomenų platformą, kuri leistų centralizuotai rinkti, suvesti, analizuoti ir viešinti duomenis apie darnaus judumo planuose numatytų priemonių įgyvendinimo esamą padėtį, daromą pažangą ir darnaus judumo rodiklius. Susisieikimo ministerija planuoja, kad nuo 2024 m. gruodžio 30 d. Duomenų platforma pradės techniškai veikti ir joje bus pradėtas nuoseklus duomenų rinkimas ir atnaujinimas. Susisieikimo ministerija jau atlikus šiuos Duomenų platformos kūrimo darbus:

1.1. Duomenų platforma kuriama Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje (toliau – VDV IS), kurioje 2023 m. spalio mėn. Agentūra sukūrė Susisieikimo ministerijai skirtą smėlio dėžę „Darnaus judumo rodikliai“. Nuo 2024 m. liepos mėn. Duomenų platformoje pradėti kaupti pirmieji apdorotų duomenų rinkiniai iš išorinių informacinių sistemų.

1.2. 2024 m. kovo mėn. Susisieikimo ministerija kartu su Agentūra pradėjo skaitmeninio duomenų surinkimo įrankio (toliau – aplikacija), susieto su Duomenų platforma, kūrimo procesą. Pagal Susisieikimo ministerijos pateiktą techninę specifikaciją, 2024 m. rugpjūčio mėn. Agentūra sukūrė aplikacijos prototipą, kuris rugpjūčio-rugsėjo mėn. buvo testuojamas su Susisieikimo ministerijos ir trijų savivaldybių darbuotojais. Aplikacija yra skirta duomenų rinkimui ir atnaujinimui iš Lietuvos savivaldybių.

1.3. 2024 m. rugsėjo 26 d. Susisieikimo ministerija su Agentūra suorganizavo aplikacijos demonstraciją ir mokymus Lietuvos savivaldybėms. 2024 m. spalio mėn. bus pradėtas viešojo transporto duomenų rinkimas per aplikaciją iš savivaldybių. Aplikacija, kuris sudaryta iš keturių modulių, bus pilnai parengta rinkti ir periodiškai atnaujinti duomenis iki 2024 m. gruodžio mėn.

1.4. Susisieikimo ministerija rengia Darnaus judumo duomenų valdymo tvarkos aprašo projektą, kuris 2024 m. spalio mėn. bus tvirtinamas susisieikimo ministro įsakymu.

1.5. Susisiekimo ministerijos oficialiame tinklapyje sukurtas polapis, skirtas Duomenų platformoje kaupiamų duomenų sklaidai ir viešinimui: <https://sumin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/darnus-judumas/darnaus-judumo-duomenys/>.

2. Vykdamas Posėdžio protokolo 2.1. punktą, Susisiekimo ministerija teikia informaciją apie taikomas priemones ir finansavimo galimybes, skatinančias grynųjų elektromobilių ir kitų elektra varomų transporto priemonių įsigijimą:

2.1. Nuo 2022 m. birželio mėn. pradėta teikti finansinė parama grynųjų lengvųjų automobilių (M1 klasės) įsigijimui fiziniams asmenims iš Modernizavimo fondo lėšų. Iš viso numatyta 35 mln. eurų suma, kuria planuojama paskatinti 10 500 elektromobilių įsigijimą. Už naują elektromobilį skiriama 5 tūkst. eurų kompensacija, už naudotą (iki 4 metų) – 2,5 tūkst. eurų. Priemonė yra tęstinė, t. y. parama galima pasinaudoti iki 2026 m. arba, kol baigsis numatytos lėšos. Šiuo metu yra skirta apie 13,3 mln. eurų 1484 vnt. naujų ir 2 345 vnt. naudotų lengvųjų elektromobilių įsigijimui.

2.2. Nuo 2022 m. birželio mėn. pradėta teikti finansinė parama grynųjų lengvųjų automobilių (M1 ir N1 klasių) įsigijimui juridiniams asmenims iš Modernizavimo fondo lėšų. Iš viso numatyta 15 mln. eurų suma, kuria planuojama paskatinti 3 750 elektromobilių įsigijimą. Už naują elektromobilį skiriama 4 tūkst. eurų kompensacija. Priemonė yra tęstinė, t. y. parama galima pasinaudoti iki 2026 m. arba, kol baigsis numatytos lėšos. Šiuo metu yra skirta apie 7,9 mln. eurų 1 975 vnt. naujų lengvųjų elektromobilių įsigijimui.

2.3. Nuo 2023 m. rugpjūčio mėn. pradėta teikti finansinė parama grynųjų lengvųjų automobilių (M1 ir N1 klasių) įsigijimui viešajam sektoriui iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (toliau – EGADP) lėšų. Iš viso numatyta 38 mln. eurų suma, kuria planuojama paskatinti 12 250 elektromobilių įsigijimą. Už naują elektromobilį skiriama 5 tūkst. eurų kompensacija, už naudotą (iki 4 metų) – 2,5 tūkst. eurų kompensacija. Priemonė yra tęstinė, t. y. parama galima pasinaudoti iki 2026 m. vidurio arba, kol baigsis numatytos lėšos. Šiuo metu yra skirta apie 85 tūkst. eurų 18 vnt. lengvųjų elektromobilių įsigijimui.

2.4. Alternatyviaisiais degalais varomoms sunkiojo transporto priemonėms ir tarp miestinių autobusų įsigijimui skatinti suplanuota 20,6 mln. eurų EGADP lėšų. Suplanuotomis lėšomis planuojama paskatinti 650 vnt. elektra ir vandeniliu varomų transporto priemonių (M2, M3 ir N2 klasių) ir 350 vnt. biodujomis (biometanu) varomų transporto priemonių įsigijimą (M3, N2, N3 klasių). M2 ir N2 klasių naujų alternatyviaisiais degalais varomų transporto priemonių įsigijimo paskatinimui skiriama 12 tūkst. eurų kompensacija, M3 elektra / vandeniliu varomoms transporto priemonėms – 60 tūkst. eurų, M3 arba N3 klasės transporto priemonėms varomoms biodujomis – 50 tūkst. eurų. Priemonė yra tęstinė, t. y. parama galima pasinaudoti iki 2026 m. vidurio arba, kol baigsis numatytos lėšos. Šiuo metu yra pateikta paraiškų už apytiksliai 4,5 mln. eurų 85 vnt. transporto priemonių įsigyti. Didžiausias susidomėjimas yra skiriama parama biodujomis (biometanu) varomoms transporto priemonėms.

2.5. Elektrinių ar vandeniliu varomų autobusų ir susijusios įkrovimo infrastruktūros įsigijimui (42 savivaldybėms, 2014–2020 m. laikotarpio ES lėšomis nerengusioms Darnaus judumo mieste planų (toliau – DJMP). suplanuota 84 mln. eurų EGADP lėšų ir tikimasi paskatinti 260 autobusų įsigijimą kartu su reikalinga įkrovimo infrastruktūra. Elektriniams autobusams skiriama suma iki 200 tūkst. eurų, vandeniliniams – iki 300 tūkst. eurų. Įvykdyti du konkursai. Pirmojo kvietimo metu finansavimas skirtas 5 projektams – 80 vnt. viešojo transporto priemonių įsigyti už 15,7 mln. eurų, antrojo kvietimo metu pateikta 15 paraiškų skirti paramą 195 vnt. viešojo transporto priemonių įsigijimui už 39,1 mln. eurų.

2.6. Elektrinių autobusų gamybai ir taršių autobusų perdarymui suplanuota 3,4 mln. eurų EGADP lėšų, kuriomis siekiama paskatinti 35 elektrinių autobusų gamybą ir perdarymą iš taršių į elektrinius. Kvietimai teikti paraiškas paskelbti 2023 m. gruodžio mėn., priemonė yra tęstinė, t. y. parama galima pasinaudoti iki 2026 m. vidurio arba, kol baigsis numatytos lėšos. Rinkos susidomėjimas yra, gaunamos paraiškos.

2.7. Viešosios įkrovimo infrastruktūros plėtrai skatinti iš EGADP suplanuotų 72,5 mln. eurų numatyta įrengti 5 540 vnt. įkrovimo prieigų, iš jų 300 vnt. labai didelės galios, skirtų autobusams ir kroviniui transportui. Įkrovimo infrastruktūros plėtra skiriama į keturis blokus: privačia iniciatyva

(12 mln. eurų), šalia TEN-T priklausančių magistralinių ir krašto kelių (12 mln. eurų), 42 savivaldybėse (be DJMP) įkrovimo infrastruktūros plėtros planuose nustatytose vietose (36 mln. eurų), sunkiajam transportui (12,5 mln. eurų) šalia TEN-T tinklui priklausančių magistralinių ir krašto kelių, miestų mazguose ir poilsio aikštelėse. Pirmieji kvietimai pasinaudoti parama paskelbti 2023 m. rudenį, kvietimas sunkiųjų transporto priemonių įkrovimo infrastruktūrai planuojamas paskelbti 2024 m. rudenį. Finansinės paramos dydis priklauso nuo įkrovimo prieigos galios, regiono ir įmonės, kuri kreipiasi dėl paramos, dydžio. Priemonės yra tęstinės, t. y. parama galima pasinaudoti iki 2026 m. vidurio arba, kol baigsis numatytos lėšos. Šiuo metu yra pateiktos 182 paraiškos (vertinamas projektų tinkamumas finansuoti) apytiksliai 800 vnt. įkrovimo stotelių įrengti už apytiksliai 8,5 mln. eurų. Paminėtina, kad ši parama skiriama įgyvendinti ne tik nacionalinius tikslus, bet ir ES reglamento dėl Alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo reikalavimus.

2.8. Iš 2021–2027 m. investicijų programos lėšų taip pat pradėtos įgyvendinti regioninio planavimo finansinės skatinimo priemonės 18 savivaldybių, parengusioms DJMP, netaišaus viešojo transporto įsijimui. Numatyta 160 mln. eurų 342 elektra arba vandeniliu varomoms transporto priemonėms įsigyti, taip pat 26,1 mln. eurų viešosios įkrovimo infrastruktūros plėtrai, įrengti 2 951 įkrovimo prieigą.

2.9. Šalia jau nurodytų finansinių skatinimo priemonių taip pat bendrai yra vykdomos ir kitos elektromobilumo plėtrą skatinančios priemonės:

2.9.1. juridiniams ir fiziniams asmenims, vykdančioms komercinę veiklą, kurie yra pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) mokėtojai, nuo 2023 m. sausio 1 d. yra sudaryta galimybė atskaityti pirkimo ar importo PVM už įsigyjamus M1 klasės elektromobilius, jeigu M1 klasės elektromobilio vertė neviršija 50 000 eurų su PVM;

2.9.2. elektra ir vandeniliu varomas komercinis transportas (N1 klasė) nuo 2023 m. liepos mėn. atleistas nuo kelių mokesčio, o nuo 2026 m. jam galios 75 proc. mokesčio lengvata. Šiuo metu šalyje iš viso registruota 501 N1 klasės tik elektra varoma transporto priemonė (varomų vandeniliu registruotų nėra), kuri gali pasinaudoti galimybe nemokėti kelių mokesčio;

2.9.3. pagal savivaldybių pateiktą informaciją, specialiai pažymėtomis maršrutinio eismo juostomis (A+) yra sudaryta galimybė elektromobiliams naudotis Vilniuje ir Klaipėdoje;

2.9.4. pagal savivaldybių pateiktą informaciją, savivaldybėse taikomos skirtingos automobilių statymo lengvatos. Daugiau informacijos apie jas pateikiama Susisiekimo ministerijos interneto svetainėje adresu <https://sumin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/darnus-judumas/elektromobilumas/elektromobiliu-naudojima-skatinancios-priemones/>;

2.9.5. išimtyms įvažiavimui į kuriamas miestuose mažos taršos zonas (toliau – MTZ) pagal Susisiekimo ministerijos parengtas MTZ nustatymo rekomendacijas, kuriose MTZ rekomenduojama nustatyti taip, kad būtų užtikrinamas pakopinis perėjimas prie netaišaus transporto priemonių parko, reguliuojant transporto priemonių patekimą į MTZ remiantis Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registro duomenimis ir (ar) transporto priemonės registracijos liudijime numatytais EURO standartais. MTZ šiuo metu yra nustatę tik Kauno miesto savivaldybė Kauno mieste. Lengvata įvažiavimui į MTZ taikoma gryniesiems elektromobiliams. Šiuo metu Kauno m. savivaldybėje yra registruota 2010 grynųjų lengvųjų elektromobilių;

2.9.6. sugriežtinti žaliųjų viešųjų pirkimų reikalavimai. Iki 2026 m. 60 proc. visų pirkimų turi sudaryti lengvieji automobiliai iki 50 g CO₂/km, nuo 2026 m. – 100 proc. nulinės emisijos;

2.9.7. netaikomas transporto priemonių registravimo mokestis. Nuo 2020 m. liepos 1 d. registruojant lengvuosius ir lengvuosius krovinius automobilius (M1 ir N1 klasės) taikomas registracijos mokestis priklausomai nuo degalų rūšies bei jų kombinacijų ir, kai išmetamo CO₂ kiekis viršija daugiau nei 130 g/km. Nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2024 m. rugsėjo 1 d. elektromobilių skaičiaus pokytis yra 21 704 vnt. (padidėjo nuo 3 366 iki 25 070), taigi galima daryti prielaidą, kad šiam elektromobilių skaičiui registracijos mokestis nebuvo taikomas;

2.9.8. įgyvendinamos visuomenės informavimo ir švietimo veiklos visuomenės įpročių keitimui. Susisiekimo ministerija nuolat renka, sistemina ir skelbia savo internetinėje svetainėje statistinius ir kitus aktualius duomenis bei informaciją apie elektromobilumo ir kitų alternatyviųjų degalų naudojimo plėtrą, atlieka visuomenės nuomonės apklausas elektromobilumo tema, vykdo

viešinimo kampanijas, kurių tikslas yra paskatinti visuomenę / viešąjį sektorių / verslą rinktis elektromobilius, informuoti apie taikomą paramą jų įsigijimui, inicijuotas „BESTEV4ME“ informacinio bei mokomojo pobūdžio internetinės platformos, kuri skirta praktinei informacijai apie naujas ir naudotas elektrines transporto priemones, esančias Europos rinkoje, vertimas į lietuvių kalbą;

2.9.9. sukurtas viešosios įkrovimo infrastruktūros nacionaliniu ir savivaldybių mastu iki 2030 m. plėtros planavimo žemėlapis. Žemėlapis skirtas esamiems ir potencialiems elektromobilių naudotojams, viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų operatoriams, savivaldybėms ir viešajam sektoriui sekti ir koordinuoti esamos įkrovimo infrastruktūros, jos plėtros planavimo ir vystymo eigą. Žemėlapis pasiekiamas adresu <https://bit.ly/3s8cGsC>;

2.9.10. sukurta Viešųjų ir pusiau viešųjų įkrovimo prieigų informacinė sistema, kuria siekiama didinti visuomenės ir vartotojų informavimą, elektromobilių naudojimo patrauklumą, sudaryti galimybes paprastai ir greitai naudotis visiems prieinamais vienodais visų operatorių teikiamais statiniais ir dinaminiais duomenimis apie viešąsias elektromobilių prieigas ir įgyvendinti elektromobilių infrastruktūros plėtros suderinamumą visos Europos Sąjungos mastu. Ši sistema pasiekiamą adresu <https://ev.vialietuva.lt/>;

2.9.11. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme nuo 2022 m. sausio 1 d. yra įtvirtinta galimybė gauti 50 proc. kompensaciją viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų prijungimo kainos, kuri ženkliai sumažina pradinį kaštus investuojantiems į viešąją įkrovimo infrastruktūrą.

Informuojame, kad visos aukščiau rašte paminėtos priemonės elektromobilumo plėtrai skatinti yra įtrauktos į atnaujintą Nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą 2021-2030 m. ir reikšmingai prisideda prie transporto sektoriaus taršos mažinimo siekiant nacionalinių tikslų.

Susisiekimo ministras

Marius Skuodis